

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

સરગુજા પરિવહન સેવા

વિરુદ્ધ

રાજ્ય પરિવહન એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ, મધ્ય પ્રદેશ

ગેલિયર અને અન્ય

નવેમ્બર ૧૨, ૧૯૮૬

[ઈ. એસ. વેંકટરમૈયા અને એમ. એમ. ડહ, જસ્ટિસ]

ભારતીય બંધારણ, ૧૯૫૦:કલમ ૨૧,૩૨,૨૨૬ અને ૨૨૭-લેખિત અરજી નવી અરજી-અરજદારની અસર દાખલ કરવાની પરવાનગી વિના પાછી ખેંચી લેવામાં આવી છે, પછી ભલે તે જ વિષયના સંદર્ભમાં કોઈ નવી અરજી/દાવો દાખલ કરવાથી બાકાત હોય.

સિવિલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૯૦૮:આદેશ XXIII, નિયમ I-રિટ અરજીઓ પાછી ખેંચવાના કેસોને લાગુ પડે છે.

સિવિલ પ્રોસિજર કોડના નિયમ ૧, ઓર્ડર XXIII ના પેટા-નિયમ (૧) વાદીને તેની સામેના દાવાને છોડી દેવાની મંજૂરી આપે છે. દાવાની સ્થાપના પછી કોઈપણ સમયે તમામ અથવા કોઈપણ પ્રતિવાદીઓ; પેટા-નિયમ (૩) જણાવે છે કે જ્યાં અદાલતને સંતોષ થાય છે કે (એ) કોઈ ઔપચારિક ખામીને કારણે દાવો નિષ્ફળ થવો જોઈએ, અથવા (બી) દાવાના વિષય માટે વાદીને નવો દાવો દાખલ કરવાની મંજૂરી આપવા માટે પૂરતા આધારો છે, તે તેને નવો દાવો દાખલ કરવાની સ્વતંત્રતા સાથે આવા દાવામાંથી પાછા ખેંચવાની મંજૂરી આપી શકે છે, જ્યારે પેટા-નિયમ (૪) એ જોગવાઈ કરે છે કે જ્યાં વાદી પેટા-નિયમ (૧) હેઠળ કોઈ દાવો છોડી દે છે અથવા ઉલ્લેખિત પરવાનગી વિના તેમાંથી પાછા ખેંચી લે છે. પેટા-નિયમ (૩) માં, તેને આવા વિષયના સંબંધમાં કોઈ નવો દાવો દાખલ કરવાથી બાકાત રાખવામાં આવશે.

સિવિલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૯૦૮ની જોગવાઈઓ રિટ કાર્યવાહીને લાગુ પડતી નથી. જો કે, તેમાં સૂચવવામાં આવેલી પ્રક્રિયા, જ્યાં સુધી તેને લાગુ કરી શકાય ત્યાં સુધી, રિટ અરજીઓનો નિકાલ કરવામાં ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા અનુસરવામાં આવે છે.

અરજદારે નવી અરજી દાખલ કરવા માટે કોર્ટની પરવાનગી વિના બંધારણની કલમ ૨૨૬/૨૨૭ હેઠળ દાખલ કરેલી તેની અગાઉની રિટ અરજી પાછા ખેંચી લીધી. બાદમાં તેણે પ્રથમ અરજીમાં આક્ષેપ કરાયેલા આદેશ સામે બીજી રિટ અરજી દાખલ કરી હતી. ઉચ્ચ અદાલતે ટૂંકમાં તેને એ અભિપ્રાય સાથે ફગાવી દીધો હતો કે એ જ આદેશની વિરુદ્ધમાં કોઈ બીજી રિટ અરજી નથી જ્યાં અગાઉની અરજી નવી અરજી દાખલ કરવાની પરવાનગી સાથે પાછા ખેંચવામાં આવી ન હતી.

વિશેષ રજા માટેની આ અરજીમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે ઉચ્ચ અદાલતે અગાઉની અરજી પર ગુણદોષના આધારે નિર્ણય લીધો ન હતો, પરંતુ માત્ર અરજદારને તેને પાછી ખેંચવાની મંજૂરી આપી હોવાથી પાછી ખેંચવાને અનુગામી રિટ અરજી પર પ્રતિબંધ તરીકે ગણી શકાય નહીં.

પ્રશ્ન અંગે: શું અરજદાર નવી અરજી દાખલ કરવાની પરવાનગી વિના બંધારણની કલમ ૨૨૬/૨૨૭ હેઠળ ઉચ્ચ અદાલતમાં દાખલ કરેલી રિટ અરજી પાછી ખેંચી લીધા પછી આ કલમો હેઠળ ઉચ્ચ અદાલતમાં નવી રિટ અરજી દાખલ કરી શકે છે, અને શું તે 'સીએ' ને આગળ વધારશે!પજો આ કલમો હેઠળની રિટ અરજીઓના સંદર્ભમાં સિવિલ પ્રોસિજર કોડના નિયમ I, આદેશ XXIII અંતર્ગત સિદ્ધાંત અપનાવવામાં આવે તો ન્યાય.

વિશેષ રજા અરજીને ફગાવી દેતા કોર્ટે,

ઠેરવ્યું: એલ. ઉચ્ચ અદાલતે એક નવી અરજીને યોગ્ય ઠેરવી હતી – અગાઉની રિટ પિટિશનને નવી પિટિશન દાખલ કરવાની પરવાનગી વિના પાછી ખેંચી લેવામાં આવી હોવાથી તે જ વિષયના સંદર્ભમાં તે તેની સમક્ષ સમર્થનપાત્ર ન હતું.[૨૦૮ડી]

૨.૧ નિયમ અંતર્ગત સિદ્ધાંત, કોડ ઓફ ઓર્ડર XXIII સિવિલ પ્રોસિજર કે જ્યારે કોઈ વાદી એકવાર અદાલતમાં દાવો દાખલ કરે છે અને તે રીતે તેને કાયદા હેઠળ આપવામાં આવેલા ઉપાયનો લાભ લે છે, ત્યારે તેને અગાઉનો દાવો છોડી દીધા પછી અથવા પાછો

બેંચીને ફરીથી તે જ વિષયના સંદર્ભમાં નવો દાવો દાખલ કરવાની મંજૂરી આપી શકાતી નથી. જાહેર નીતિના આધારે ન્યાયના હિતમાં રિટ પિટિશન પાછી બેંચવાના કેસોમાં પણ વિસ્તરણ કરવું જોઈએ. [૨૦૬ડી, ૨૦૮એ]

૨.૨ તેના દ્વારા કોઈ લાભ થતો નથી. કાયદો માણસને એવા કોઈ અધિકારો કે લાભો પ્રદાન કરતો નથી જે તે ઈચ્છતો નથી. જે કોઈ અધિકારને માફ કરે છે, ત્યજી દે છે અથવા અસ્વીકાર કરે છે તે તેને ગુમાવશે. [૨૦૬ઈ]

૨.૩ જ્યાં કોઈ અરજદાર આર્ટ. ૨૨૬/૨૧૭ હેઠળ હાઈકોર્ટમાં તેના દ્વારા દાખલ કરાયેલી રિટ પિટિશન પાછી બેંચે છે ત્યારે નવી પિટિશન દાખલ કરવાની પરવાનગી વિના તેને લો હા માનવામાં આવવી જોઈએ. ઈએ રિટ પિટિશનમાં કાર્યવાહીના કારણના સંદર્ભમાં આ કલમો હેઠળના ઉપાયને છોડી દીધો અને નવી અરજી દાખલ કરવા પર પ્રતિબંધ મૂક્યો. [૨૦૭એચ, ૨૦૮સી]

૩.૧ સંહિતાના નિયમ I, આદેશ XXIII માં અંકિત સિદ્ધાંત જાહેર નીતિ પર આધારિત છે. તે સંહિતાની કલમ ૧૧માં સમાવિષ્ટ રેઝ જુડિકેટના નિયમ જેવું નથી, જે એવા કેસને લાગુ પડે છે કે જ્યાં દાવો અથવા મુદ્દાની સુનાવણી પહેલેથી જ થઈ ચૂકી હોય અને આખરે અદાલતમાં નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હોય. મુકદ્દમાનો ત્યાગ અથવા દાવો પાછો બેંચવાના કિસ્સામાં, દાવાનો કોઈ પૂર્વ ચુકાદો નથી હોતો કે કોઈ મુદ્દો સામેલ નથી હોતો. અદાલતની પ્રક્રિયાના દુરુપયોગને રોકવા માટે વાદીને સમાન વિષયના સંદર્ભમાં કોઈ નવો દાવો દાખલ કરવાથી બાકાત રાખવામાં આવે છે. [૨૦૬ G, H, D, ૨૦૭ B)

૩.૨ આવી રીતે.પાછા ખેંચવાથી મૂળભૂત અધિકારોના અમલીકરણના પ્રશ્નને સંડોવતા કેસ બી માં સુપ્રીમ કોર્ટ સમક્ષ બંધારણની કલમ ૩૨ હેઠળ દાવો અથવા અરજી જેવા અન્ય ઉપાયો પર પ્રતિબંધ રહેશે નહીં કારણ કે આવા પાછા ખેંચવા એ ન્યાયિક નિર્ણય સમાન નથી અને ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા ગુણદોષ પર કોઈ નિર્ણય લેવામાં આવ્યો નથી.[૨૦૮ C, ૨૦૭ E]

દરિયાવો અને અન્યો વિરુદ્ધ યુ. પી. અને અન્યોની સ્થિતિ [૧૯૬૨) ૧ એસ. સી. આર. ૫૭૫ નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.

[વ્યક્તિની વ્યક્તિગત સ્વતંત્રતાને લગતી અરજી જેમાં અરજદાર હેબિયસ કોર્પસના સ્વરૂપમાં રિટ જારી કરવા માટે પ્રાર્થના કરે છે અથવા બંધારણની કલમ ૨૧ હેઠળ બાંધધરીકૃત મૂળભૂત અધિકારને લાગુ કરવા માંગે છે તે સંપૂર્ણપણે અલગ પાયા પર છે.આ પ્રશ્ન ખુલ્લો મુકવામાં આવ્યો છે.][૨૦૮૪]

સિવિલ અપીલેટ જ્યુરિસડીક્શન:૧૯૮૬ની વિશેષ રજા અરજી (સિવિલ) નંબર ૫૬૬૫

વિવિધ બાબતોમાં મધ્યપ્રદેશ હાઈકોર્ટના ૧૭.૧.૧૯૮૬ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.૧૯૮૬ની અરજી નંબર ૧૮૮.

અરજદાર વતી બી. પી. સિંહ અને રણજીત કુમાર.

કોર્ટનો આદેશ ન્યાયમૂર્તિ વેંકટરમૈયા દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો.

મોટર વાહન અધિનિયમ હેઠળ જશપુમાગર-અંબિકાપુર માર્ગ પર સ્ટેજ ગાડી ચલાવવાની પરવાનગીનો સમયગાળો પૂરો થયા પછી જારી કરવામાં આવે છે. જનતા ટ્રાન્સપોર્ટ કો-ઓપરેટિવ સોસાયટીની તરફેણમાં ૧૯૩૯ (અહીં 'ધ એક્ટ "તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) માં અરજદાર અને અન્ય કેટલાક લોકોએ પ્રાદેશિક પરિવહન સત્તામંડળ સમક્ષ આ પરવાનગી આપવા માટે અરજીઓ દાખલ કરી હતી. બિલાસપુર. જનતા ટ્રાન્સપોર્ટ કો-ઓપરેટિવ સોસાયટીએ પણ તેની તરફેણમાં પરમિટના નવીકરણ માટે અરજી કરી હતી. જનતા ટ્રાન્સપોર્ટ કો-ઓપરેટિવ સોસાયટી દ્વારા નવીકરણ માટેની અરજી પ્રાદેશિક પરિવહન સત્તામંડળ દ્વારા આ આધાર પર નકારી કાઢવામાં આવી હતી કે તે સમય દ્વારા પ્રતિબંધિત હતી.

અન્ય અરજદારોની સંબંધિત ગુણવત્તાની વિચારણા. એટલે કે. અરજદાર અને અન્યો, પ્રાદેશિક પરિવહન સત્તામંડળે અરજદારની તરફેણમાં પરવાનગી આપી હતી. આ આદેશને મેસર્સ અલી અહમદ એન્ડ સન્સ-પ્રતિવાદી નંબર ૧ દ્વારા અપીલમાં પડકારવામાં આવ્યો હતો, જે સ્ટેટ ટ્રાન્સપોર્ટ એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ ઉપરોક્ત પરવાનગી માટે અરજદાર પણ હતા. અન્ય અસફળ અરજદારોએ પણ અરજદારની તરફેણમાં અનુદાન પર સવાલ ઉઠાવતી અલગ અપીલ દાખલ કરી હતી. સ્ટેટ ટ્રાન્સપોર્ટ એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલે તમામ અપીલની એકસાથે સુનાવણી કરી હતી. ટ્રિબ્યુનલે તેના તારીખના ૧૯/૯/૧૯૮૫ ના આદેશ દ્વારા અરજદારની તરફેણમાં પરવાનગી આપવાના આદેશને બે આધારો પર રદ કર્યો, એટલે કે,

મોહમ્મદ.અરજદાર સંસ્થાના માલિક ઝાહિદ ખાન પ્રેક્ટિસ કરતા વકીલ હતા અને તેમણે તેમના વ્યવસાયમાં પરિવહન વ્યવસાય ચાલુ રાખવાનું બંધ કરી દીધું હતું. વ્યક્તિગત ક્ષમતા અને મેસર્સ અલી અહેમદ એન્ડ સન્સની તરફેણમાં પરવાનગી આપી. ટ્રિબ્યુનલના આદેશથી નારાજ થયેલા અરજદારે ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૬/૨૨૭ હેઠળ જબલપુર ખાતેની મધ્ય પ્રદેશ હાઈકોર્ટની ફાઈલ પર રિટ (૧૯૮૫ના એમ. પી. નંબર ૨૯૪૫માં અરજી) દાખલ કરી હતી. તે અરજી હાઈકોર્ટ દ્વારા ૪/૧૦/૧૯૮૫ પર સુનાવણી માટે લેવામાં આવી હતી. તે દિવસે ઉચ્ચ અદાલતે નીચેનો આદેશ આપ્યો હતો:—

"અરજદારના વિદ્વાન વકીલ શ્રી વાચ. એસ. ધર્માધિકારીએ અરજી પાછી ખેંચવાની પરવાનગી માંગી છે. તેને આમ કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવી છે. અરજી પાછી ખેંચી લેવામાં આવી હોવાથી તેને ફગાવી દેવામાં આવે છે.

પછીથી અરજદારે ફરી એક રિટ પિટિશન દાખલ કરી હતી

૧૯૮૬ ના એમ. પી. નંબર ૧૮૮ માં ઉચ્ચ અદાલત. તે અરજી આવી હતી

૧૭/૧/૧૯૮૬ પર સુનાવણી. સુનાવણીના અંતે ઉચ્ચ અદાલતે નીચેનો આદેશ આપ્યો હતો:—

"અરજદાર વતી શ્રી પી. આર. ભાવેએ ઓર એડમીની વાત સાંભળી હતી. ssion. આ રિટ પિટિશન રાજ્ય પરિવહન અપીલ ટ્રિબ્યુનલના આદેશ સામે નિર્દેશિત કરવામાં આવી છે, જેમાં અરજદારની તરફેણમાં અનુદાનને રદ કરવામાં આવ્યું છે, અને તેના બદલે પ્રતિવાદી નંબર ૩ ને પરવાનગી આપવામાં આવી છે. અરજદારે અગાઉ રિટ પિટિશન નં. એમ. પી. નંબર ૨૯૪૫/૮૫ આક્ષેપિત આદેશ સામે જે ૪/૧૦/૧૯૮૫ પર પાછો ખેંચી લેવામાં આવ્યો

હતો.આ જ આદેશની વિરુદ્ધમાં કોઈ બીજી રિટ પિટિશન નથી.અગાઉની અરજી નવી અરજી દાખલ કરવાની પરવાનગી સાથે પાછી ખેંચવામાં આવી ન હતી.આ ઉપરાંત, અમને આ અરજીમાં કોઈ યોગ્યતા મળતી નથી.અપીલ ટ્રિબ્યુનલે પ્રતિવાદી નંબર ૩ ને પરવાનગી આપી છે કારણ કે તે અરજદાર કરતા બહેતર હોવાનું જાણવા મળ્યું છે.આ ઉપરાંત, પ્રેક્ટિસ કરતા વકીલ હોવાને કારણે તેઓ પરિવહનનો વ્યવસાય કરી શક્યા ન હોત.અન્ય ઓપરેટરોની આવી જ અરજી આ અદાલત દ્વારા પહેલેથી જ ફગાવી દેવામાં આવી છે.

તદનુસાર, અરજી ટૂંકમાં રદ કરવામાં આવે છે.

રિટ પિટિશનને નકારી કાઢવાના ઉપરોક્ત આદેશથી વ્યથિત પ્રવેશનો તબક્કો.અરજદારે ઉપરોક્ત વિશેષ રજા દાખલ કરી છે અદાલતને અપીલ કરવા માટે વિશેષ રજા આપવાની વિનંતી કરતી અરજી હાઈકોર્ટના આદેશ સામે અપીલ.

અરજદારના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા આ અદાલત સમક્ષ વિનંતી કરાયેલ મુખ્ય દલીલ એ છે કે!સુપ્રીમ કોર્ટે રિટ પિટિશનને નકારી કાઢવામાં ભૂલ કરી હતી, જેમાંથી આ કેસ ઊભો થાય છે, તે આધાર પર કે અરજદારે અગાઉની રિટ પિટિશન પાછી ખેંચી લીધી હતી જેમાં તેણે નવી પિટિશન દાખલ કરવા માટે હાઈકોર્ટની પરવાનગી વિના ૪/૧૦/૧૯૮૫ પર ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશ પર સવાલ ઉઠાવ્યો હતો.વિદ્વાન વકીલ દ્વારા વિનંતી કરવામાં આવે છે કે ઉચ્ચ અદાલતે અગાઉની અરજીનો ગુણદોષ પર નિર્ણય લીધો ન હતો પરંતુ માત્ર અરજદારને અરજી પાછી ખેંચવાની મંજૂરી આપી હતી, તેથી અગાઉની અરજી પાછી ખેંચવાને પછીની રિટ અરજી પર પ્રતિબંધ તરીકે ગણી શકાય નહીં.

આ કિસ્સામાં આપણને તેની અસરને ધ્યાનમાં લેવા માટે કહેવામાં આવે છે.કલમ ૨૨૬ i ૨૨૭ હેઠળ દાખલ કરાયેલી રિટ અરજી પાછી ખેંચવી નવી અરજી દાખલ કરવા માટે ઉચ્ચ ન્યાયાલયની પરવાનગી વિના ભારતનું બંધારણ.સિવિલ પ્રક્રિયા સંહિતાની જોગવાઈઓ.૧૯૦૮ (ત્યારબાદ 'સંહિતા' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) એ રિટ કાર્યવાહીને લાગુ પડતી નથી, જો કે તેમાં સૂચવવામાં આવેલી પ્રક્રિયા જ્યાં સુધી લાગુ કરી શકાય છે ત્યાં સુધી ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા રિટ અરજીઓનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.સંહિતાના આદેશ XXIII નો નિયમ ૧ દાવો પાછો ખેંચવા અને આવા ઉપાડના પરિણામોની જોગવાઈ કરે છે.૧૯૭૬ ના અધિનિયમ ૧૦૪ દ્વારા તેના સુધારા પહેલા, સંહિતાના આદેશ XXIII ના નિયમ ૧ માં દાવો પાછો ખેંચવા માટે બે પ્રકારની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે.એટલે કે, (i) સંપૂર્ણ ઉપાડ, અને (ii) કાર્યવાહીના સમાન કારણ પર નવો દાવો દાખલ કરવા માટે અદાલતની પરવાનગી સાથે ઉપાડ.ઉપાડની પ્રથમ શ્રેણી તેના પેટા-નિયમ (૧) દ્વારા સંચાલિત હતી.જેમ તે અસ્તિત્વમાં હતું તેમ, જેમાં એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી કે દાવાની સ્થાપના પછી કોઈપણ સમયે વાદી, તમામ અથવા કોઈપણ પ્રતિવાદીઓ સામે તેનો દાવો 'પાછો ખેંચી' શકે છે અથવા તેના દાવાના કોઈ ભાગને છોડી શકે છે.બીજી શ્રેણી તેના પેટા-નિયમ (૨) દ્વારા સંચાલિત કરવામાં આવી હતી, જેમાં એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી કે જ્યાં અદાલતને સંતોષ થાય ત્યાં (એ) દાવો કોઈ ઔપચારિક ખામીને કારણે નિષ્ફળ થવો જોઈએ.અથવા (બી) વાદીને દાવાના વિષય અથવા દાવાના ભાગ માટે નવો દાવો દાખલ કરવાની મંજૂરી આપવા માટે પૂરતા આધારો હતા, તે તેને યોગ્ય લાગે તેવી શરતો પર કરી શકે છે.વાદીને આવા દાવામાંથી પીછેહઠ કરવાની અથવા દાવાના કોઈ ભાગને ત્યજી દેવાની મંજૂરી આપવી અને આવા દાવાના વિષય અથવા દાવાના આવા ભાગના સંદર્ભમાં નવો દાવો દાખલ કરવાની

સ્વતંત્રતા આપવી.સંહિતાના આદેશ XXIII ના ભૂતપૂર્વ નિયમ ૧ ના પેટા-નિયમ (૩) માં એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે જ્યાં વાદીએ પેટા-નિયમ (૨) માં ઉલ્લેખિત પરવાનગી વિના દાવામાંથી પીછેહઠ કરી હોય અથવા દાવાનો કોઈ ભાગ છોડી દીધો હોય તો તે અદાલત જે ખર્ચ આપી શકે તે માટે જવાબદાર રહેશે અને આવા વિષય-વસ્તુ અથવા દાવાના આવા ભાગના સંદર્ભમાં કોઈ નવો દાવો દાખલ કરવાથી તેને પૂર્વતૈયારી કરવામાં આવશે.ઉપાડની બંને શ્રેણીઓના સંબંધમાં 'ઉપાડ' શબ્દનો ઉપયોગ મૂંઝવણ તરફ દોરી ગયો હોવાનું માનવામાં આવતું હોવાથી, આવી મૂંઝવણ ટાળવા માટે નિયમમાં સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો.સંહિતાના આદેશ XXIII ના નિયમ ૧ નો સંબંધિત ભાગ હવે આ રીતે વાંચે છે:-

"નિયમ ૧.દાવો પાછો ખેંચવો અથવા દાવાના ભાગનો ત્યાગ કરવો-(૧) દાવો દાખલ થયા પછી કોઈપણ સમયે, વાદી તમામ અથવા કોઈપણ પ્રતિવાદીઓ સામે પોતાનો દાવો છોડી શકે છે અથવા તેના દાવાનો એક ભાગ છોડી શકે છે:

*** **

(૩) જ્યાં કોર્ટ સંતુષ્ટ થાય છે -

(ક) કોઈ ઔપચારિક ખામીને કારણે દાવો નિષ્ફળ થવો જોઈએ; અથવા

(ખ) દાવાના વિષય અથવા દાવાના ભાગ માટે નવો દાવો દાખલ કરવા માટે વાદીને મંજૂરી આપવા માટે પૂરતા આધારો છે, તે, તે યોગ્ય લાગે તેવી શરતો પર, વાદીને આવા દાવામાંથી અથવા દાવાના એવા ભાગમાંથી પાછો ખેંચવાની પરવાનગી આપી શકે છે, જેમાં આવા દાવાના વિષય અથવા દાવાના આવા ભાગના સંદર્ભમાં નવો દાવો દાખલ કરવાની સ્વતંત્રતા છે.

(જ) જ્યાં વાદી -

(ક) પેટા-નિયમ (૧) હેઠળ કોઈ દાવો અથવા દાવાનો ભાગ છોડી દે છે; અથવા

(બી) પેટા-નિયમ (૩) માં ઉલ્લેખિત પરવાનગી વિના દાવો અથવા દાવાના ભાગમાંથી પાછી ખેંચી લે છે,

અદાલત ચુકવે તેવા ખર્ચ માટે તે જવાબદાર રહેશે અને આવા વિષય અથવા દાવાના આવા ભાગના સંદર્ભમાં કોઈ નવો દાવો દાખલ કરવાથી બાકાત રહેશે.

એ નોંધવું જોઈએ કે જ્યારે સંહિતાના આદેશ XXIII ના ભૂતપૂર્વ નિયમ I ના પેટા-નિયમ (૧) માં 'દાવો પાછો ખેંચો' શબ્દોનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો, ત્યારે સંહિતાના આદેશ XXIII ના નવા નિયમ ૧ ના પેટા-નિયમ (૧) માં, 'દાવો છોડી દો' શબ્દોનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે, નવો પેટા-નિયમ (૧) એવા કેસને લાગુ પડે છે જ્યાં કોર્ટ દાવો અથવા દાવાના આવા ભાગમાંથી પાછો ખેંચવાની છૂટ આપતી નથી અને આવા દાવાના વિષય અથવા દાવાના આવા ભાગના સંદર્ભમાં નવો દાવો દાખલ કરવાની સ્વતંત્રતા આપે છે. નવા પેટા-નિયમ (૩) માં, જે મુખ્ય પેટા-નિયમ (૨) ને અનુરૂપ છે, વ્યવહારીક રીતે કોઈ ફેરફાર કરવામાં આવ્યો નથી અને તે પેટા-નિયમ હેઠળ અદાલતને તેમાં ઉલ્લેખિત શરતોને આધિન આવા દાવાના વિષય-બાબતના સંદર્ભમાં નવો દાવો દાખલ કરવાની સ્વતંત્રતા સાથે દાવામાંથી પીછેહઠ કરવાની સત્તા આપવામાં આવી છે. સંહિતાના આદેશ XXIII ના નવા નિયમ I ના પેટા-નિયમ (જ) માં એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે જ્યાં વાદી પેટા-નિયમ (૧) હેઠળ કોઈ દાવો અથવા દાવાના ભાગને છોડી દે છે અથવા પેટા-નિયમ (૩) માં ઉલ્લેખિત માફી વિના દાવો અથવા દાવાના ભાગમાંથી પીછેહઠ કરે છે, તો તે કોર્ટ આપી શકે

તેવા ખર્ચ માટે જવાબદાર રહેશે અને આવા વિષય અથવા દાવાના આવા ભાગના સંદર્ભમાં કોઈ નવો દાવો દાખલ કરવાથી પણ બાકાત રહેશે.

કોડ જે હવે છે તે આ રીતે વચ્ચે તફાવત કરે છેદાવાનો ત્યાગ કરવો અને નવો દાવો દાખલ કરવા માટે દંડ સાથે દાવામાંથી 'ઉપાડ' કરવો.તેમાં એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે, જ્યાં વાદી સંહિતાના આદેશ XXIII ના નિયમ ૧ ના પેટા નિયમ (૩) માં ઉલ્લેખિત દંડ વિના દાવો છોડી દે છે અથવા દાવો પાછો ખેંચે છે, ત્યાં તેને આવા વિષય અથવા દાવાના આવા ભાગના સંદર્ભમાં કોઈ નવો દાવો દાખલ કરવાથી બાકાત રાખવામાં આવશે.સંહિતાના આદેશ XXIII નો અંતર્ગત નિયમ I એ છે કે.જ્યારે વાદી એકવાર અદાલતમાં દાવો દાખલ કરે છે અને તે રીતે તેને કાયદા હેઠળ આપવામાં આવેલા ઉપાયનો લાભ લે છે, ત્યારે તેને અગાઉનો દાવો છોડી દીધા પછી અથવા ફરીથી દાવો દાખલ કરવા માટે કોર્ટની પરવાનગી વિના તેને પાછો ખેંચીને ફરીથી તે જ વિષયના સંદર્ભમાં નવો દાવો દાખલ કરવાની મંજૂરી આપી શકાતી નથી.તેનાથી કોઈ ફાયદો થતો નથી.કાયદો માણસને એવા કોઈ અધિકારો કે લાભો પ્રદાન કરતો નથી જે તે ઈચ્છતો નથી.જે કોઈ અધિકારને માફ કરશે, છોડી દેશે અથવા અસ્વીકાર કરશે તે તેને ગુમાવશે.કોઈ પણ સારા કારણ વગર કાર્યવાહીના એક જ કારણ પર વારંવાર દાવો દાખલ કરીને અદાલતની તરફેણકારી સેસના દુરુપયોગથી વાદીને રોકવા માટે સંહિતા આગ્રહ કરે છે કે તેણે આદેશ XXIII ના નિયમ ૧ ના પેટા-નિયમ (૩) માં ઉલ્લેખિત બે આધારોમાંથી કોઈ એકને સ્થાપિત કર્યા પછી નવો દાવો દાખલ કરવા માટે કોર્ટની માફી મેળવવી જોઈએ. ઉપરોક્ત નિયમ અંતર્ગતનો સિદ્ધાંત જાહેર નીતિ પર આધારિત છે, પરંતુ તે સંહિતાની કલમ ૧૧માં સમાવિષ્ટ રેઝ જુડિકોટા નિયમ જેવો જ નથી, જેમાં એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે કોઈ પણ અદાલત એવા કોઈ પણ દાવાની અથવા મુદ્દાની સુનાવણી

કરશે નહીં કે જેમાં મુદ્દો એ જ પક્ષો વચ્ચેના અગાઉના દાવામાં સીધો અથવા નોંધપાત્ર રીતે અથવા તે જ શીર્ષક હેઠળ દાવો કરનારા પક્ષો વચ્ચે, આવા અનુગામી દાવાની સુનાવણી કરવા માટે સક્ષમ અદાલતમાં અથવા જે દાવામાં આવો મુદ્દો પછીથી ઉઠાવવામાં આવ્યો હોય, અને જેની સુનાવણી કરવામાં આવી હોય અને આખરે આવી અદાલત દ્વારા નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હોય.રેઝ જુડિકાટાનો નિયમ એવા કેસને લાગુ પડે છે જ્યાં દાવો અથવા મુદ્દાની સુનાવણી થઈ ચૂકી હોય અને અંતે કોર્ટ દ્વારા નિર્ણય લેવામાં આવે.નવો દાવો દાખલ કરવા માટે કોર્ટની પરવાનગી વિના દાવો છોડી દેવા અથવા પાછો ખેંચવાના કિસ્સામાં, દાવો અથવા મુદ્દાનો કોઈ પૂર્વ ચુકાદો સામેલ નથી, તેમ છતાં સંહિતા અગાઉ જણાવ્યા મુજબ, જ્યારે અદાલતની પ્રક્રિયાના દુરુપયોગને રોકવા માટે પેટા-નિયમ (૩) માં ઉદ્દેશિત પરવાનગી વિના પ્રથમ દાવો પાછો ખેંચવામાં આવે ત્યારે બીજો દાવો સંહિતાના આદેશ XXIII ના નિયમ ૧ ના પેટા-નિયમ (૪) માં રહેશે નહીં.

અમારા વિચારણા માટેનો પ્રશ્ન એ છે કે જો ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૬/૨૨૭ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવેલી રિટ અરજીઓના સંદર્ભમાં પણ (સંહિતાના આદેશ XXIII) ના નિયમ ૧ અંતર્ગત સિદ્ધાંત અપનાવવામાં આવે તો તે ન્યાયના કારણને આગળ વધારશે કે નહીં.તે સામાન્ય રીતે જાણીતું છે કે ઘણીવાર રિટ પિટિશનની સુનાવણી થોડા સમય માટે થાય છે જ્યારે અરજદાર અથવા તેના વકીલને લાગે છે કે કોર્ટ અરજી સ્વીકારવાનો આદેશ પસાર કરે તેવી શક્યતા નથી, ત્યારે અરજદાર અથવા તેના વકીલ દ્વારા વિનંતી કરવામાં આવે છે કે અરજદારને સંસ્થાની પરવાનગી લીધા વિના રિટ પિટિશનમાંથી પાછા ખેંચવાની મંજૂરી આપવામાં આવે.નવી રિટ પિટિશન.જે અદાલત અરજી સ્વીકારવા માટે તૈયાર નથી, તે સામાન્ય રીતે નવી અરજી દાખલ કરવાની સ્વતંત્રતા આપશે નહીં, જ્યારે કે તે અરજી પાછી

ખેંચવાની મંજૂરી આપવા માટે સંમત થઈ શકે છે.તે સ્પષ્ટ છે કે જ્યારે એકવાર હાઈકોર્ટમાં દાખલ કરાયેલી રિટ પિટિશન પોતે અરજદાર દ્વારા પાછી ખેંચી લેવામાં આવે છે ત્યારે તેને રિટ પિટિશનમાં પસાર કરાયેલા આદેશ સામે અપીલ દાખલ કરવાથી બાકાત રાખવામાં આવે છે કારણ કે તેને હાઈકોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશથી વ્યથિત પક્ષકાર તરીકે ગણી શકાય નહીં.તે "દરિયાવ અને અન્યો વિરુદ્ધ યુ. પી. અને અન્યો રાજ્ય, [૧૯૬૨] ૨ એસ. સી. આર. ૫૭૫ માં મૂળભૂત અધિકારોના અમલીકરણના પ્રશ્ન સાથે સંકળાયેલા કેસમાં ભારતના બંધારણની કલમ ૩૨ હેઠળ સુપ્રીમ કોર્ટ સમક્ષ અરજી દાખલ કરી શકે છે કારણ કે આવા કેસમાં ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા ગુણદોષ પર કોઈ નિર્ણય લેવામાં આવ્યો નથી.દરિયાવના કેસ (ઉપરોક્ત) માં આ અદાલતનું સંબંધિત નિરીક્ષણ પાન ૫૯૩ પર જોવા મળે છે અને તે નીચે મુજબ છે:

"જો અરજી પાછી ખેંચી લેવામાં આવી હોય તો તે કલમ ૩૨ હેઠળ અનુગામી અરજી માટે અવરોધ ન હોઈ શકે, કારણ કે આવા કિસ્સામાં કોર્ટ દ્વારા ગુણદોષ પર કોઈ નિર્ણય લેવામાં આવ્યો નથી.અમે એ સ્પષ્ટ કરવા માંગીએ છીએ કે અમારા દ્વારા આ રીતે લેવામાં આવેલા તારણો માત્ર ન્યાયિક મુદ્દાના મુદ્દા સુધી મર્યાદિત છે, જે આ રિટ અરજીઓમાં પ્રારંભિક મુદ્દા તરીકે દલીલ કરવામાં આવી છે અને અન્ય કોઈ નહીં.

વિચારણા માટેનો મુદ્દો એ છે કે શું અરજદાર ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ તેમના દ્વારા દાખલ કરાયેલી રિટ અરજી પાછી ખેંચી લીધા પછી નવી અરજી દાખલ કરવાની પરવાનગી વિના તે કલમ હેઠળ હાઈકોર્ટમાં નવી રિટ અરજી દાખલ કરી શકે છે.આ મુદ્દા પર દરિયાવના કેસમાં (ઉપરોક્ત) નિર્ણય કોઈ મદદરૂપ નથી.પરંતુ અમારો મત છે કે સંહિતાના

આદેશ XXIII ના નિયમ ૧ અંતર્ગતનો સિદ્ધાંત રિટ પિટિશન પાછી ખેંચવાના કેસોમાં પણ ન્યાયના વહીવટના હિતમાં લાગુ થવો જોઈએ, ન્યાયિક કાયદાના આધારે નહીં પરંતુ ઉપર સમજાવ્યા મુજબ જાહેર નીતિના આધારે.તે વાદીને બેન્ય-શિકારની વ્યૂહરચનામાં સામેલ થવાથી પણ નિરાશ કરશે.કોઈ પણ સંજોગોમાં આવા કેસમાં અરજદારને બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ ફરી એકવાર હાઈકોર્ટના અસાધારણ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવાની મંજૂરી આપવાનું કોઈ વાજબી કારણ નથી.જ્યારે નવી રિટ પિટિશન દાખલ કરવાની પરવાનગી વિના હાઈકોર્ટમાં દાખલ કરાયેલી રિટ પિટિશન પાછી ખેંચવી એ ભારતના બંધારણની કલમ ૩૨ હેઠળ દાવો અથવા પિટિશન જેવા અન્ય ઉપાયોને પ્રતિબંધિત કરી શકશે નહીં કારણ કે આવી પાછી ખેંચવી એ ફરીથી ન્યાયિક કાર્યવાહી સમાન નથી, ત્યારે ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળનો ઉપાય અરજદાર દ્વારા રિટ પિટિશનમાં કાર્યવાહીના કારણના સંદર્ભમાં ત્યજી દેવામાં આવ્યો હોવાનું માનવું જોઈએ જ્યારે તે આવી પરવાનગી વિના તેને પાછી ખેંચે છે.તાત્કાલિક કેસમાં ઉચ્ચ અદાલતે એવું માનવું યોગ્ય હતું કે નવી રિટ પિટિશન તેની સમક્ષ ટકાવી રાખવા યોગ્ય નથી.

અગાઉની રિટ પિટિશન નવી પિટિશન દાખલ કરવાની પરવાનગી વિના પાછી ખેંચી લેવામાં આવી હોવાથી તે જ વિષયનો આદર.તેમ છતાં, અમે.તે સ્પષ્ટ કરો કે અમે આ આદેશમાં જે પણ કહ્યું છે તે વ્યક્તિની વ્યક્તિગત સ્વતંત્રતાને લગતી રિટ અરજીને લાગુ પડતી હોવાનું માનવામાં નહીં આવે જેમાં અરજદાર હેબિયસ કોર્પસના સ્વરૂપમાં રિટ જારી કરવા માટે પ્રાર્થના કરે છે અથવા બંધારણની કલમ ૨૧ હેઠળ બાંધધરીકૃત મૂળભૂત અધિકારને લાગુ કરવા માંગે છે કારણ કે આવા કેસ સંપૂર્ણપણે અલગ પાયા પર છે.અમે. જોકે, આ સવાલને ખુલ્લો રાખો.

ગુણદોષ પર પણ અમને હાઈકોર્ટના નિર્ણયને ઉલટાવી દેવાનો કોઈ આધાર મળતો નથી.પરિણામે અમે વિશેષ રજા અરજીને નકારી કાઢીએ છીએ.

પી. એસ. એસ.

અરજી ફગાવી દેવામાં આવી.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.